

Agnieszka Materne¹ <https://orcid.org/0000-0001-5473-5772>

Uniwersytet Szczeciński

**OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
PT. OD KORCZAKA DO KULMOWEJ. DZIECKO
I „JĘZYK WCZESNEJ EDUKACJI”
NA UNIWERSYTECIE SZCZECIŃSKIM**

National Scientific Conference Entitled *From Korczak to Kulmowa: Child and “the Language of Early Education”* at the University of Szczecin

S u m m a r y: Report from the National Scientific Conference entitled *From Korczak to Kulmowa: Child and the “Language of Early Education”*, held on March 23–24, 2023, in Szczecin, organized by the Department of Early Education at the Institute of Pedagogy at the University of Szczecin. The conference was held under the honorary patronage of the Ministry of Education and Science, the Committee on Pedagogical Sciences of the Polish Academy of Sciences, His Magnificence Rector Waldemar Tarczyński, and the President of Szczecin, Piotr Krzystek. The conference aimed at demonstrating the impact of early education pedagogy on the convergence of other social and humanistic disciplines, highlighting its importance, perceived utility, and significant influence on shaping human subjectivity in the context of lifelong development. The considerable interest in the conference, with 65 presenters from various academic centres, confirmed its significance for the scientific and educational community.

Ke y w o r d s: conference, report, early education, Janusz Korczak, Joanna Kulmowa, language of early education, University of Szczecin

¹ Dr Agnieszka Materne – pedagog i artysta plastyk, zatrudniona w Katedrze Wczesnej Edukacji Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego. Współtwórczyni Galerii Szczecina Humanistycznego i Niepublicznej Szkoły Plastycznej Ars Atelier. Specjalizuje się w edukacji przez i do sztuki oraz edukacji twórczej z wykorzystaniem klocków LEGO®. Adres do korespondencji: Instytut Pedagogiki US, ul. Ogińskiego 16/17, 70–431 Szczecin; e-mail: agnieszka.materne@usz.edu.pl.

Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. *Od Korczaka do Kulmowej. Dziecko i „język wczesnej edukacji”* została zorganizowana w dniach 23–24 marca 2023 roku w Szczecinie przez Katedrę Wczesnej Edukacji, wchodzącą w skład Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego. Honorowy patronat Ministerstwa Edukacji i Nauki, Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, Jego Magnificencji Rektora US prof. Waldemara Tarczyńskiego, Prezydenta Szczecina Piotra Krzystka oraz innych instytucji potwierdził jej znaczenie w środowisku naukowym i dydaktycznym. Konferencja została zorganizowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą *Od Korczaka do Kulmowej. Dziecko i „język wczesnej edukacji”*, nr projektu DNK/SP473778/2022, kwota dofinansowania: 56 870,00 złotych, całkowita wartość projektu: 67 070,00 złotych.

W konferencji wzięło udział 65 prelegentów z różnych ośrodków akademickich w Polsce i Niemczech. Konferencja miała ukazać wpływ pedagogiki wczesnej edukacji na konwergencję innych dyscyplin społecznych i humanistycznych, unaocznic jej ogromną wagę, ewidentną użyteczność i spektakularny wpływ na kształtowanie podmiotowości człowieka w kontekście jego całościowego rozwoju. Celem konferencji było pogłębienie wiedzy na temat aksjologiczno-kulturowego „języka wczesnej edukacji” w obecnej Polsce. Termin ten, postrzegany w wymiarze praktycznym, obejmuje następujące obszary edukacji: edukację językową i literacką, edukację matematyczno-informatyczną, edukację społeczno-przyrodniczą, edukację artystyczną z szeroko pojętą edukacją muzyczną, plastyczną i techniczną, edukację fizyczną i zdrowotną. „Język wczesnej edukacji” połączył się z „językowym obrazem świata” dziecka, zdefiniowanym przez wybitnego językoznawcę i etnologa, Jerzego Bartmińskiego. Hasłem konferencji były pedagogiczne myśli Janusza Korczaka i Joanny Kulmowej, które podkreślały konieczność podjęcia nowych „narracji pedagogicznych” związanych ze zmianami społecznymi, wartością dzieciństwa i ważną rolą kompetencji językowych oraz komunikacyjnych dziecka we współczesnym świecie. Tożsamość pedagogiczna Korczaka i Kulmowej, zainteresowanie dzieckiem i wychowaniem, artyzm polszczyzny, która stała się dzisiaj najdoskonalszym wzorem do naśladowania, wymagały bowiem przypomnienia i naukowej refleksji.

Konferencję otworzyła dr hab. Urszula Chęcińska, prof. US, kierownik Katedry Wczesnej Edukacji, która powitała uczestników obrad i poinformowała o wsparciu konferencji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach programu DOSKONAŁA NAUKA, a następnie oddała głos dr hab. Kindze Fładze-Gieruszyńskiej, prof. US, prorektor ds. organizacji US, która wypowiadając się na temat twórczości Joanny Kulmowej i jej związków z Uniwersytetem Szczecińskim, podkreśliła rocznicowy charakter wydarzenia. W podobnym tonie wypowiedziała się Lidia Rogas, Zastępczyni Prezydenta Miasta Szczecin, która powitała uczestników konferencji i przypomniała, że to Szczecin jako pierwszy nadał Joannie Kulmowej tytuł Honorowej Obywatelki Miasta. Przemówienia wygłosiły także dr hab. Anna Murawska, prof. US,

dyrektor Instytutu Pedagogiki US, i dr hab. Irena Ramik-Mażewska, prof. US, dziekan Wydziału Nauk Społecznych US, które zwróciły uwagę na konieczność dyskursu krytyczno-emancypacyjnego w obszarze pedagogiki wczesnej edukacji. Po wystąpieniach władz uczelni i władz miasta uczestnicy konferencji obejrżeli zwiastun filmu o Joannie Kulmowej przygotowany przez red. Beatę Mikołajewską-Wieczorek, zastępcę dyrektora Centrum Edukacji Medialnej i Interaktywności US ds. telewizji uniwersyteckiej UNIWIZJA.

Część plenarną konferencji rozpoczął prof. dr hab. Jan Miodek, recenzent honorowego doktoratu Joanny Kulmowej, autor artykułów na temat jej twórczości i recenzent tomu korespondencji Joanny Kulmowej z Wisławą Szymborską *Tak wygląda prawdziwa Poetka, podciągnij się!*, wydanego przez wydawnictwo Znak w Krakowie. W swojej wypowiedzi skoncentrował się na językowej stronie twórczości Joanny Kulmowej, rozpatrywanej z perspektywy własnych czytelniczych doświadczeń. Wskazał, że dokonania poetki to artystyczny manifest – apel do zbiorowej wyobraźni użytkowników języka polskiego. „Twórczość Joanny Kulmowej to nieustanna i wielka zabawa słowem, gra językowa, a zarazem zachwyt i zdziwienie światem, przeżywanym w kategoriach językowych, muzycznych, malarskich, bo i o syntezie sztuk trzeba tutaj mówić” – stwierdził Jan Miodek.

Następnie głos zabrał prof. dr hab. Zbyszko Melosik. Wskazując na potrzebę zrekonstruowania relacji między dzieciństwem, językiem dzieci a procesami ogólnoswiatowymi, swoje rozważania umieścił w obszarze studiów kulturowych i socjologicznych. Odnosząc się do ostatnich badań na czytelnictwem dzieci na świecie, tłumaczył, że media cyfrowe przez swoją „natychmiastowość” uzyskują szybko zainteresowanie, ale jeszcze szybciej je tracą (pobrania instant i porzucenie instant). Książka tradycyjna nadal potrafi dłużej zatrzymać czytelnika w świecie jego wyobraźni, tak mocno rugowanej ze współczesnej rzeczywistości przez natychmiastowość technosfery. Na koniec swojej wypowiedzi wskazał działania pedagogiczne mające na celu negocjację dzieciństwa i języka dzieci w kontekście zjawiska globalizacji.

Wystąpienie kolejnej prelegentki, prof. dr hab. Agnieszki Cybał-Michalskiej, dotyczyło pedagogicznego „wycieniowania” dzieł Janusza Korczaka – wskazania na jego twórczość literacką jako świadectwo (nie)obojętności społecznej. Autorka podkreślała, że każda epoka pozostawia swój ślad literacki. Badanie dzieł literackich powinno uwzględniać refleksję nad obecnością człowieka i jego twórczości w doświadczeniach społecznych. W kontekście literatury autorka wypowiedzi zastanawiała się nad rodzajem wiedzy i predyspozycji psychologicznych, które są odtwarzane w dziełach literackich.

Profesor US dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska wskazaną wcześniej perspektywę doświadczeń społecznych i ich wpływu na życie człowieka ukazała przez pryzmat funkcjonowania dzieci jako świadków w sprawach cywilnych. Zauważyła, że w sprawach dotyczących życia rodzinnego bardzo istotne jest podejście do dziecka-świadka,

uwzględniające jego sposób postrzegania otoczenia, osób i zrozumienie emocji. „Dlatego sądownictwo podchodzi do małych świadków z wyjątkową empatią i psychologiczno-pedagogicznym przygotowaniem” – wykazała.

Profesor dr hab. Katarzyna Krasoń zabrała słuchaczy w obszar sztuki filmowej, będącej od zawsze (a w XXI wieku jeszcze bardziej) jednym z podmiotów mających bardzo znaczący wpływ na wychowanie małego człowieka. To tu okno Overtona² jest najszybciej otwierane i zaszczepia podświadomie najmłodszym różne idee, które – cytując słowa Sergiusza Hessena³ – sprawiają, że człowiek zaczyna myśleć nie swoimi myślami, ale odczuwać cudze odczucia, zachowywać się jak „automat” postępujący tak, jak to robią inni. Prelegentka wskazała jednak, że w sztuce narracyjnej dla dzieci istnieje szereg opowieści, które pozwalają na odkrywanie świata w bezpiecznych warunkach. Narracja umożliwia obcowanie z trudnymi sytuacjami w sposób pośredniczący, dzięki czemu pozwala dzieciom przeżywanie, doświadczanie i odkrywanie świata. „Sięganie do metafory opowieści wyjaśniającej świat w perspektywie paidialnej ma szczególnie wymiar, jeśli obiektem owego wyjaśniania stanie się tekst kultury, zwłaszcza w formule filmowej”.

Świat sztuki jest też światem bardzo istotnym dla prof. dr hab. Urszuli Szuścik. Jej rozważania skupiały się na relacjach między twórczością dziecięcą, zwłaszcza w jej wczesnych przejawach, a dojrzałą twórczością wybitnych artystów w dziedzinie sztuk plastycznych. Celem wystąpienia było także wskazanie, iż takie podejście może również wspierać doskonalenie praktyki dydaktycznej nauczycieli w dziedzinie plastyki, zwłaszcza w placówkach edukacyjnych na różnych poziomach nauczania.

Twórczość plastyczna dzieci długo uważana była za bezwartościową, nieudolną podróbkę prawdziwej sztuki świata dorosłych⁴. Dopiero duch XIX-wiecznego romantyzmu zaczął przynosić zmiany, co było wynikiem zainteresowań psychologii fazami rozwoju człowieka. Wyodrębniając z całego ludzkiego życiorysu kategorię dzieciństwa, dano nadzieję na poprawienie jakości bytowania dzieci nie tylko w zakresie rozumienia ich sztuki, ale zwłaszcza w ich podmiotowym funkcjonowaniu jako człowieka. Właśnie o tej nadziei opowiedziała dr hab. Anna Murawska, prof. US, Dyrektor Instytutu Pedagogiki US, podkreślając jej znaczenie jako kluczowego elementu rozwoju człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dzieciństwa. Opierając się na ideach takich pedagogów, jak Paulo Freire i Henry Giroux, oraz analizując podstawowe cechy nadziei i jej podatność na działania

² Zob. Jakub Jakubowski, Filip Biały, „Kultura popularna i ideologia – wyzwania poznawcze, metodologiczne i pojęciowe”. W: *Kultura popularna i ideologia. Polityczne interpretacje rozrywki i sztuki*, red. Jakub Jakubowski, Filip Biały (Poznań: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, 2020), 5–22.

³ Zob. Sergiusz Hessen, *Podstawy pedagogiki* (Warszawa: Wydawnictwo „Żak”, 1996).

⁴ Zob. Philippe Ariès, *Historia dzieciństwa. Dziecko i rodzina w czasach ancien régime'u*, tłum. Maryna Ochab (Warszawa: Aletheia, 2010).

edukacyjne, przedstawiła koncepcję „języka nadziei” jako środka wyrażającego możliwości, wyobraźnię i antycypację.

Myśl poprzedniej prelegentki kontynuowała dr hab. Irena Ramik-Mażewska, prof. US, dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Szczecińskiego. Jako pedagog specjalny, prelegentka odniosła się do zagadnienia nadziei, definiując je z punktu widzenia osób z różnymi niepełnosprawnościami. Swoją wypowiedź skupiła wokół bardzo interesującej serii wydawniczej „Bajki bez barier”. Każda książeczka przybliży czytelnikowi inny rodzaj dysfunkcji (zaburzenie mowy, niepełnosprawność ruchową, epilepsję, celiakię itd.), szczegółowo tłumacząc charakterystyczne cechy danej niepełnosprawności. „To narzędzie języka i obrazu, które definiuje problem na poziomie dziecka, uczy go nazywać i rozwiązywać”. Wyjaśniając najmłodszym specyfikę zachowań czy wyglądu osób dotkniętych różnymi niepełnosprawnościami, odczarowuje ich stan w umysłach najmłodszych. Projekt ten stał się pomostem komunikacyjnym między człowiekiem „zwykłym” a tym „niezwykłym i wielowątkowym”.

Profesor UMCS dr hab. Jolanta Andrzejewska w swoim wystąpieniu skupiła się także na formach komunikowania się. Odnosząc się do badań Jolanty Zwiernik, mówiących, że osobista wiedza i kluczowe umiejętności oraz doświadczenia ucznia kształtują się w różnych sytuacjach i miejscach, prelegentka zaprezentowała trzy rozwiązania edukacyjne wpływające na umiejętności komunikacyjne dzieci w wieku przedszkolnym: miejską grę edukacyjną, metodę *storyline*, rozwijającą planowanie działań przez dzieci, oraz zadania rozwojowo-dydaktyczne realizowane poza przedszkolem.

Ostatnia prelegentka części plenarnej dr hab. Kinga Kuszak, prof. UAM, rozwinęła myśl swojej przedmówczyni o zagadnienie związane z kompetencjami metakomunikacyjnymi dzieci. Począwszy od definicji, prelegentka wskazała, że każda relacja z innym człowiekiem dokonuje się na poziomie metakomunikacyjnym – na wzajemnym, głębokim zrozumieniu komunikatów przekazywanych przez wszystkich interlokutorów. To zrozumienie odbywa się nie tylko w obszarze językowym sensu stricto, ale też w obszarze symboli semiotycznych, zrozumienia perspektywy, podejścia do rzeczywistości wszystkich partnerów rozmowy. Swoją prelekcję oparła na prezentacji fragmentów badań własnych.

Obrady w sekcjach przeniosły dyskurs naukowy w inne przestrzenie symboliczne. Tu myśl naukowa została skupiona według zainteresowań badaczy, wpisując się w jeden z siedmiu zaproponowanych na konferencji „języków wczesnej edukacji”.

Sekcja I – *Język dziecka i jego kompetencje komunikacyjne* – została rozłożona na dwa konferencyjne dni. W tym panelu wybrzmiały problemy dzieci wysoko wrażliwych, które współcześnie stanowią aż 20% populacji, a myśl Michela de Certeau, by „wynaleźć codzienność” poprzez działanie, miała swoją konceptualizację za pośrednictwem przewodników i spacerowników dla dzieci. Pojawiła się rekapitulacja z badań nad dziecięcymi koncepcjami umysłu, a także dyskusja nad

współczesną alfabetyzacją wizualną najmłodszego pokolenia. Rozmawiano także o uczestnictwie dzieci w dialogu międzypokoleniowym. Drugi dzień konferencji skupił się na kompetencjach komunikacyjnych dzieci z różnymi niepełnosprawnościami. Od dzieci „milczących”, dzieci z deprivacją audytywną, z zaburzeniem ze spektrum autyzmu, po dzieci ze specjalnymi potrzebami ujętymi w szerokim kontekście, na formach informacji zwrotnych dla rodziców ujętych w nauczycielskim profesjolekcie skończywszy.

Sekcja II – *Język teorii i historii wychowania* – obfitowała w biografie osób mających wpływ na kształtowanie się środowisk wychowawczych. Pojawiał się Ewaryst Estkowski – nauczyciel, redaktor czasopism i publikacji pedagogicznych, działacz społeczny, propagator „lekcji industrialnych” i szkół elementarnych, twórca autorskiej metody nauki pisania i czytania opartej na nowatorskiej zasadzie stopniowania trudności; działalność i poglądy Marii Weryho-Radziwiłłowiczowej na temat wykorzystania przyrody w wychowaniu i nauczaniu małego dziecka na ziemiach polskich w II połowie XIX i na początku XX w., a także zupełnie nowe spojrzenie na twórczość naukową Stefana Szumana z perspektywy jego badań psychologicznych nad rozwojem mowy i wychowaniem językowym dziecka w wieku przedszkolnym. Pokazano także, w ujęciu historycznym, wychowawczą rolę czasopism, dzięki którym dzieci zapoznawały się z porządkiem świata i funkcjonowaniem w społeczeństwie, kształtując umiejętności życia i działania wśród ludzi oraz w świecie przyrody, z wyszczególnieniem czasopisma „Płomyczek” wydawanego w latach 1948–1956. Panel zamknęła wypowiedź dotycząca spółdzielni uczniowskich należących do organizacji szkolnych, które istnieją w polskim szkolnictwie od końca XIX wieku.

W sekcji III – *Język literatury i kultury dziecięcej* – pojawił się język poezji w postaci Stanisława Grochowiaka, jawiącego się jako wrażliwy na naturę obserwator dziecięcej codzienności, poeta refleksyjny, ale także humorystyczny, uprawiający liryczno-medytacyjny tryb komunikacji, świadomy źródeł dziecięcego folkloru. Został także przywołany motyw literatury dziecięcej jako formy somatyczno-zmysłowej, pozwalającej na zagłębienie się dzieci w tekst literacki „całym ciałem”. Przedstawiono również poezję studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej jako formę wyjściową do zajęć dydaktycznych; namysł nad projektem „Gościnne czytanie”, będącym miejscem rozwijania kompetencji językowych dziecka edukacji wczesnoszkolnej; a także analizę językową dziecięcych bohaterów współczesnych utworów literackich, zmierzającą do zbadania, w jakim stopniu i jakimi sposobami postaci te próbują się zbliżyć się do prawdy o byciu w świecie współczesnego młodego człowieka.

Sekcja IV oddała hołd *Językowi matematyki i informatyki*, czyli edukacji STEM. Pojawiły się bajki matematyczne, realizowane przez studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej w ciągu kilku lat akademickich (2019/2020, 2020/2021, 2021/2022) w ramach projektu dydaktycznego, modyfikowanego w trakcie kolejnych edycji, oraz namysł nad umiejętnościami używania cyfrowego języka wizualnego. Tu

prelegenci skupili się na korzystaniu w edukacji dzieci z nowoczesnych narzędzi do programowania, stymulujących aktywności twórcze uczniów. Goście z akademickich Niemiec wskazali wpływ umiejętności językowych (lub ich braku) na rozumienie matematyki przez współczesne niemieckie dzieci. Panel zamknęła wypowiedź na temat pracy z tekstem matematycznym jako umiejętności niełatwej i formującej się latami, w której kształtowaniu dominująca dziś kultura typu instant niestety nie pomaga.

Sekcja V dotyczyła *Języka twórczości Janusza Korczaka i Joanny Kulmowej*. Prelegenci łączyli w analizie i metaanalizie różne szkoły literackie i myśli pedagogiczne w powiązaniu z działalnością artystyczną Korczaka lub Kulmowej. Mieliliśmy tu obraz Joanny Kulmowej – autorki fraszek jako spadkobierczyni szkoły Leca; myśl pedagogiczną Korczaka, dotyczącą praw dziecka, ukrytą w dziełach współczesnych pisarzy dziecięcych, m.in. Iwony Chmielewskiej, Beaty Ostrowickiej czy Tomasza Bogackiego; a także wyeksponowanie znaczenia partnerstwa, więzi międzyludzkich i kompetencji językowych, dzięki którym możliwe jest osiągnięcie dialogu pedagogicznego w szkole. Interpretacje muzyczne dzieł Kulmowej i ilustracyjne książek Korczaka także stanowiły część tego panelu.

Sekcja VI związana była z *Językiem edukacji społeczno-przyrodniczej i edukacji zdrowotnej*. Edukację społeczną reprezentowało wystąpienie dotyczące migracji wojennej i nauczania języka polskiego dzieci ukraińskich oraz umiędzynarodowienie edukacji poprzez stale rozwijające się programy wymiany myśli, umiejętności i kompetencji. Edukację przyrodniczą – namysł nad edukacją outdoorową, będącą coraz częstszym sposobem na powrót dzieci do wartości wywodzących się natury, w kontraście do dominującej w życiu wirtualności i cyfrowości świata indoorowego. Przestrzeń edukacji zdrowotnej podkreślał namysł nad rzeczywistością, w której niekorzystne tendencje zdrowotne, obserwowane w ostatnich latach wśród dzieci, są olbrzymim wyzwaniem nie tylko dla służby zdrowia, ale też dla szkoły i nauczycieli. Ku refleksji zostało postawione pytanie: Jak te negatywne tendencje zamienić we wzorce pozytywne, prozdrowotne? Całość została domknięta wystąpieniem odnoszącym się do wyników badań, które dotyczyły sposobów spędzania czasu wolnego rodzin posiadających dziecko w wieku wczesnoszkolnym.

Ostatnia, VII sekcja poświęcona została *Językowi edukacji artystycznej*. Prelegenci pokazywali wymiary kreatywności oraz wartości pedagogiczne twórczości w ujęciu wychowania przez sztukę i do sztuki. Ukazana została rola ojcostwa w odniesieniu do twórczości artystycznej jednego z największych polskich malarzy – Stanisława Wyspiańskiego, a także dziecięce wizje w sztukach wizualnych opowiedziane językiem małych artystów – ich swobody twórczej, spontaniczności i przez to wysokiej autentyczności finalnych dzieł. Opisano muzykę jako formę wspierającą kreatywne działania, ukazaną poprzez proces transpozycji intersemiotycznej, pojawiającej się w trakcie tworzenia pracy plastycznej przy słuchaniu muzyki, a także kształtowanie wyobraźni twórczej i społecznej poprzez nowoczesne formy rzeźbiarskie – klocki LEGO® budujące nowoczesną szkołę STEAM (z uwzględnieniem litery A – Arts).

Panel zamknęło połączenie plastyki i muzyki, wpływających na myślenie mimetyczne i abstrakcyjne dzieci.

Zwiedzanie Laboratorium Neuronauki Poznawczej i spotkanie z prof. Kesrą Nermendem, dyrektorem Instytutu Zarządzania US, oraz dr. inż. Mateuszem Piwowarskim na temat neuronauki jako innowacyjnego podejścia do identyfikacji zachowań społecznych stanowiło także bardzo ważny punkt konferencji. Spotkanie to nawiązywało do projektu realizowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki „Laboratoria Przyszłości”. W Laboratorium Neuronauki Poznawczej odbyła się specjalna prelekcja promująca neuronaukę poznawczą w kontekście wczesnej edukacji, przygotowana przez dr Małgorzatę Nermend.

Wiersze Joanny Kulmowej stały się także inspiracją do przeprowadzenia warsztatów plastycznych dla dzieci i młodzieży. Warsztaty odbyły się we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim Niepublicznej Szkole Plastycznej Ars Atelier. W zajęciach przeprowadzonych specjalnie na potrzeby konferencji wzięli udział mali i młodzi artyści z województwa zachodniopomorskiego. Efekt tychże warsztatów można było podziwiać na wystawie towarzyszącej konferencji, zaprezentowanej w uczelnianej Galerii SH. Kuratorami wystawy byli dr Mikołaj Materne i mgr Karolina Sołtys.

Konferencji towarzyszyła także lekcja pokazowa w Szkole Podstawowej nr 11 im. UNICEF-u w Szczecinie, sesja posterowa przygotowana przez studentów należących do Koła Naukowego Edukacji Plastycznej ArtPeak, kierowanego przez dr. Mikołaja Materne, oraz zwiedzanie Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza, jednego z najpiękniejszych budynków w Europie. Także zabytkowa Willa Lentza stała się miejscem spotkania i wykładu prof. Jana Miodka z cyklu *Szczecin Humanistyczny*. W drugim dniu konferencji, tuż po zakończeniu obrad, odbyły się certyfikowane warsztaty dla nauczycieli wczesnej edukacji, przygotowane przez dr. hab. Mariusza Szajdę, prof. Akademii Sztuki w Szczecinie, oraz dr. Mikołaja Materne.

Podsumowanie

Język to ogólnie przyjęty i społecznie ukształtowany system budowania wypowiedzi. Człowiek jako istota społeczna używa języka w procesie komunikacji interpersonalnej – za jego pomocą wyraża swoje potrzeby i pragnienia, ale także dzieli się swoimi pasjami i doświadczeniami. W tym procesie uzewnętrzniania myśli już od najmłodszych lat swojego życia człowiek korzysta z wielu językowych form: języka gestów i ciała, później języka mówionego, pisanego, języka wiedzy w obrębie różnych dyscyplin naukowych, języka zróżnicowanych pasji i zainteresowań. Język odbija kształt dzisiejszych społeczności, będąc jednocześnie przez nie kształtowanym. Na konferencji potraktowany został jako priorytetowy obszar rozwoju społecznego

człowieka i jego funkcjonowania w świecie kultury cyfrowej. Zainteresowanie dzieckiem i przestrzenią wychowawczą dzieciństwa oraz piękno językowej, artystycznej wypowiedzi Korczaka i Kulmowej stały się najdoskonalszym wzorem do naśladowania. Uświadomienie roli języka we wczesnej edukacji wiąże się bowiem z refleksją dotyczącą nadrzędności języka w poznawaniu świata, jego wpływu na aktywność twórczą dziecka. Konferencja stała się przedmiotem zainteresowania różnych środowisk, od naukowców po nauczycieli. Jej sukces wiąże się ze wsparciem Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu DOSKONAŁA NAUKA i zaangażowaniem uczestników dwudniowych obrad, którzy wnieśli niezwykle wartościowy wkład w rozwój dyskursu pedagogicznego związanego z interdyscyplinarnym „językiem wczesnej edukacji”.

S t r e s z c z e n i e: Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. *Od Korczaka do Kulmowej. Dziecko i „język wczesnej edukacji”*, zorganizowanej w dniach 23–24 marca 2023 roku w Szczecinie przez Katedrę Wczesnej Edukacji, wchodzącą w skład Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego. Konferencja objęta była m.in. honorowym patronatem Ministerstwa Edukacji i Nauki, Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, Jego Magnificencji Rektora US prof. Waldemara Tarczyńskiego i Prezydenta Szczecina Piotra Krzystka. Konferencja miała ukazać wpływ pedagogiki wczesnej edukacji na konwergencję innych dyscyplin społecznych i humanistycznych, unaocznic jej ogromną wagę, ewidentną użyteczność i spektakularny wpływ na kształtowanie podmiotowości człowieka w kontekście jego całościowego rozwoju. Duże zainteresowanie konferencją (65 prelegentów z różnych ośrodków akademickich) potwierdziło jej znaczenie w środowisku naukowym i dydaktycznym.

S ł o w a k l u c z o w e: konferencja, sprawozdanie, wczesna edukacja, Janusz Korczak, Joanna Kulmowa, język wczesnej edukacji, Uniwersytet Szczeciński

Bibliografia

- Ariès, Philippe. *Historia dzieciństwa. Dziecko i rodzina w czasach ancien régime'u*, tłum. Maryna Ochab. Warszawa: Aletheia, 2010.
- Hessen, Sergiusz. *Podstawy pedagogiki*. Warszawa: Wydawnictwo „Żak”, 1996.
- Jakubowski, Jakub, Biały, Filip. „Kultura popularna i ideologia – wyzwania poznawcze, metodologiczne i pojęciowe”. W: *Kultura popularna i ideologia. Polityczne interpretacje rozrywki i sztuki*, red. Jakub Jakubowski, Filip Biały, 5–22. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, 2020.
- V *Ogólnopolska Konferencja Naukowa. „Od Korczaka do Kulmowej. Dziecko i język wczesnej edukacji”*. *Księga Abstraktów*, red. Urszula Chęcińska, Lidia Pawlusińska, Agnieszka Materne. Szczecin: WT Print, 2023.